

YABANCI DİL OLARAK MESLEKİ TÜRKÇE ÖĞRETİMİNİN HANGİ DİL DÜZEYİNDE BAŞLANABİLECEĞİNE İLİŞKİN KURAMA DAYALI BİR ÖNERİ¹

A THEORETICAL RECOMMENDATION ON WHICH LANGUAGE LEVEL TO BEGIN PROFESSIONAL TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Kemal MUTLU² - Meltem EKTİ³

Öz

Son yıllarda Türkçe, uluslararası diller arasında (ekonomik, askerî, siyasî, eğitim gibi nedenlerle) büyük öneme sahip bir dil haline gelmiştir. Farklı nedenlerle Türkiye’de veya kendi ülkelerinde Türkçe öğrenmek isteyen öğrenciler genellikle dil öğretim merkezlerinde “genel Türkçe” eğitimi almaktadır. Ancak bu durum, farklı hedef grupların farklı dil öğrenme ihtiyaçlarını yeterince karşılamadığı için belirtilen gruplara özel amaçlar için Türkçe eğitiminin verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, özel amaçlar için Türkçe öğretiminin bir alt dalı olarak kabul edilen mesleki Türkçe öğretiminin C1 veya C2 düzeyi sonrasında değil; sözü edilen öğretime B1 düzeyinden itibaren başlatılması gerektiğine ilişkin bir öneri sunulması amaçlanmıştır. Bu çalışma, tarama modeliyle desenlenmiştir. Çalışmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniğiyle elde edilmiştir. Çalışmada öncelikle, Avrupa Ortak Başvuru Metninde (AOBM) yer alan mesleki alan ve dile dair tanımlayıcılar tespit edilmiş, sonrasında mesleki dilin özelliklerinden hareketle belirtilen alana dair kazanım olabilecek yeni tanımlayıcılar belirlenmiştir. Belirlenen tanımlayıcılar tablolara eklenmiş ve yabancı dil olarak mesleki Türkçe öğretimiyle ilişkilendirilerek değerlendirmeler yapılmıştır. Yapılan değerlendirmeler ışığında yabancı dil olarak mesleki Türkçe öğretiminin B1 düzeyinden itibaren başlatılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Türkçe, seviye, yabancı dil, öğretim

Abstract

In recent years, Turkish has become a language of great importance among international languages (due to economic, military, political, educational, etc). Learners who want to learn Turkish in Türkiye or in their own country for different reasons generally receive "general Turkish" education in language teaching centers. However, since this situation does not adequately meet the different language learning needs of different target groups, it is thought that Turkish education should be given to the mentioned groups for specific purposes. Therefore, in this study, it is aimed to offer a suggestion that the mentioned education, teaching of professional Turkish which is accepted as a sub-branch of Turkish teaching for special purposes, should be started from the B1 level, not after the C1 or the C2 level. This study was patterned with a survey model. The data of the study was obtained by the document analysis technique, one of the qualitative research methods. In the study, primarily, descriptors of the professional field and language in the Common European Framework of Reference (CEFR) were determined, and then new descriptors that could be gained in the aforementioned field were determined based on the characteristics of the professional language. Identified descriptors were added to the tables and evaluations were made by associating them with professional Turkish teaching as a foreign language. In light of the evaluations, it has been concluded that professional Turkish teaching as a foreign language can be started at the B1 level.

Keywords: Professional Turkish, level, foreign language, teaching

¹ Bu çalışma, “Yabancı dil olarak mesleki Türkçe öğretiminde ihtiyaç analizi: Tıp” adlı doktora tezi kapsamında üretilmiştir.

² Öğr. Gör., Beykent Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, kemalmutlu@beykent.edu.tr, Orcid: 0000-0001-5821-1554

³ Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, meltemc@hacettepe.edu.tr, Orcid: 0000-0002-8353-1397

GİRİŞ

Günümüzde Türkçe, uluslararası diller arasında ekonomik, askerî, siyasî, eğitim gibi nedenlerle büyük öneme sahip bir dil haline gelmiştir. Çeşitli nedenlerle Türkçe öğrenmek isteyen öğrenciler⁴, genellikle dil öğretim merkezlerinde veya hazırlık sınıflarında, yabancı veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi bağlamında, “genel Türkçe” eğitimi almaktadır. Ancak bu durum, öğrencilerin farklı dil öğrenme ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamaktadır. Bu nedenle, farklı hedef grupların, özel dil ihtiyaçlarının gözetildiği bir öğretimden geçmesi gerektiği düşünülmektedir.

Özel amaçlı dil öğretiminin tarihi incelendiğinde, belirtilen alanın geçmişinin çok eskiye dayandığını söylemek mümkündür. Dudley-Evans ve St. John (1998) özel amaçlı dil öğretiminin temellerinin Roma İmparatorluğu döneminde atıldığını belirtmiştir. Özel amaçlı dil öğretiminin yaygınlaşması ise II. Dünya Savaşı sırasında yaşanan askerî, siyasî, sosyo-ekonomik değişimler ve gelişmelerden hareketle yaşanmıştır (Stevens, 1977; Hutchinson ve Waters, 1987; Johns, 2013). Alan yazından hareketle özel amaçlı dil öğretiminin ortaya çıkışı ve gelişimini üç temel unsur etrafında özetlemek mümkündür (Stevens, 1977; Hutchinson ve Waters, 1987; Dudley-Evans ve St. John, 1998; Baştürkmen, 2006; Johns, 2013): Bu unsurlardan ilki, II. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında insanların ihtiyaçları doğrultusunda dil öğrenme bilincidir. Öğrenciler, küreselleşen dünyaya uyum sağlamak, farklı alanlardaki gelişmeleri takip etmek, akademik veya mesleki amaçlar doğrultusunda ilerleyebilmek için en az bir yabancı dil öğrenme ihtiyacı duymuşlardır. İkincisi, dilbilim alanındaki gelişmelere dayalı olarak söylemlerin farklı ortamlarda ihtiyaçlara göre değiştiği anlayıştır. Bu sayede farklı iletişim ortamlarında öğrenci amacına uygun söylem üretilmesini sağlayan programlar, izlenceler, kurslar düzenlenmeye başlamıştır. Üçüncüsü, eğitim psikolojisi alanındaki gelişmelerdir. Geleneksel yaklaşımdan süregelen öğretici merkezli yaklaşım, yerini öğrencinin ihtiyaç ve isteklerini öne çıkarmayı amaçlayan öğrenci merkezli bir anlayışa bırakmaya başlamıştır. Bu sayede farklı hedef grupların farklı dil ihtiyaçları gözetilerek eğitim ve öğretimin programları, ders izlenceleri, ders materyalleri bu doğrultuda yapılandırılmıştır.

Özel amaçlı dil öğretiminin gelişim evreleri incelendiğinde, belirtilen alanda en fazla çalışmanın İngilizce üzerine olduğu tespit edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nin ve İngiltere'nin II. Dünya Savaşı'ndan güçlü bir ekonomiye sahip olarak çıkmaları İngilizcenin uluslararası arenada (bilim, teknoloji, ticaret vb.) önem kazanmasına neden olmuştur. Bu nedenle günümüzde dahi özel amaçlı dil öğretimi üzerine yapılan çalışmaların çoğu İngilizce üzerinedir. İngilizcenin özel amaçlar için öğretimi incelendiğinde genellikle alanın ikiye ayrıldığı tespit edilmiştir. Bunlar, akademik amaçlı dil öğretimi ve mesleki amaçlı dil öğretimidir (Munby, 1978; Hutchinson ve Waters, 1987; Gillett, 1989; Dudley-Evans ve St. John, 1998). Alan yazında özel amaçlı dil öğretimi; akademik ve mesleki amaçlı dil öğretimlerini kapsayan bir üst terim olarak kullanılmıştır. Belirtilen sınıflandırma günümüzde de geçerliğini korumaktadır.

Alan yazında akademik dil; akademik ortamlarda akademik konuların öğretiminde kullanılan, kendine özgü kuralları olan dil türü şeklinde tanımlanmaktadır (Goldenberg ve Coleman 2010, Richards ve Schmidt, 2010, Zwiers, 2014). Akademik amaçlı dil öğretiminin

⁴ “Öğrenci” sözcüğü bu çalışmada, formel eğitim süreçlerindeki öğrenenleri (öğrencileri) ve formel eğitim süreçleri dışında kalan genel öğrenenleri kapsayacak bir terim olarak kullanılmıştır. “Öğrenci” sözcüğü ise çalışmada, ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim alan formel eğitim sürecindeki öğrenenleri karşılamak üzere kullanılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz: Durmuş, M. (2018). Dil öğretiminin temel kavramları üzerine düşünceler: Yabancılar Türkçe öğretimi mi, yabancı dil veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi mi? *Türk Bilgi*, 35, 181-190.

amacı ise öğrencilerin ders kitaplarını ve dersleri anlamalarına, bilimsel araştırma yapmalarına ve bilimsel metinler yazmalarına yardımcı olmak için karşılaştıkları dille ilgili zorluklarda onlara yardımcı olmaktır (Flowerdew ve Peacock, 2001). Akademik amaçlar için dil öğretiminin tanımı ve temel amacı incelendiğinde, mesleki amaçlar dil öğretiminde ön planda tutulan iletişimsel gerekçeler noktasında ayrıldığı görülmektedir. Dil öğretiminde mesleki dilin hangi bağlamlarda kullanıldığı ve belirtilen alanda nelere ihtiyaç duyulduğu, söz konusu ihtiyaç durumunda nasıl hareket edilmesi gerektiğine dair sorulara yanıt aramak adına ilgili çalışma gereği mesleki Türkçe konusuna yer vermek yerinde olacaktır.

Meslek sözcüğü, Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde; “Belirli bir eğitimle kazanılan, sistemli bilgi ve beceriye dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş.” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2022). Ekin’in (2015: 20) alan yazındaki bilgiler ışığında hazırlanmış olduğu tanıma göre ise mesleki dil; “Bir mesleğe, bir alana özgü teknik terimlerin, sözcük oluşturmak için belirli biçimbirimlerin, dil bilimsel yapıların, kendisine ait sözdizimsel özelliklerin ve de anlatım biçimlerinin oluşturduğu, genel dilden beslenen ancak birçok noktada genel dilden kesin çizgilerle ayrılan bir dildir.” şeklindedir. Sadece tanımlar incelendiğinde dahi, mesleki dilin belirli bir eğitim doğrultusunda sistemli bir şekilde öğretilmesi veya öğrenilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Hoffmann’a (1984) göre mesleki dilin temel amacı, ilgili alana göre sınırlandırılan iletişim ortamında, bu alanda çalışan bireyler (veya alan dışından olan bireyler) arasında iletişimi ve anlaşmayı sağlamaktır. İletişim ve anlaşmanın sağlanabilmesi için ise bireylerde yeterli düzeyde dil yetisinin bulunması gerekmektedir (Roelcke, 2010: 170). Temel dilsel bilgiye sahip yabancı dil konuşucuları için mesleki dil derslerinin genellikle anadil konuşucuları için yapılan mesleki dil öğretimi ile karşılaştırıldığını belirtmektedir. Yani öğrenciler için hedef dilin genel özelliklerinde belirli bir dil bilgisinin ve yetisinin bulunması ön koşuldur. Belirtilen öğrenciler için mesleki yabancı dil derslerinde ilgili mesleki dilin genel içeriksel ve yöntemsel temelleri öğretilir. Sonraki adımda ise ilgili mesleki dildeki sözcüksel, sözdizimsel ve metinsel boyutta anlam, dilbilgisi ve edimle ilgili çalışmalara yer verilir. Temel dilsel bilgiye sahip olmayan kişilere bu öğretim biçiminin uygulanması öğrenen için sorunların ortaya çıkmasına neden olur. Bu bilgilerden hareketle belirli dil bilgisi ve yetisi düzeyine ulaşan öğrencilere ihtiyaçları doğrultusunda mesleki dil eğitimlerinin verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Ancak, Türkiye’de veya Türkiye dışında mesleki Türkçe eğitimi almak isteyen bir öğrencinin, mesleki amaçlar için Türkçe öğretim programlarına, ders izlencelerine, ders materyallerine ihtiyaç duyulduğu belirgindir.

Günümüzde özel amaçlı Türkçe öğretimi (özellikle akademik Türkçe) üzerine yapılan çalışmalara yönelimin arttığı görülmektedir. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ve Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) verilerine göre, uluslararası öğrencilerin sayısı her yıl artış göstermektedir. Günümüzde bu sayı 148.000’in üzerindedir (YÖK, 2022). Bu durum, yabancı dil olarak genel Türkçe öğretiminden farklı olarak özel amaçlı dil öğretimine yönelik çalışmalara olan ilgiyi artırmaya başlamıştır. Bu alandaki ilk çalışmalar (bildiriler, makaleler, tezler vb.) akademik Türkçe öğretimi alanında olmuştur. YÖK tarafından üniversitelere gönderilen 25 Mart 2019 tarihli kararda özetle; Türkiye’de yükseköğrenim gören uluslararası öğrencilerin, Türkçe hazırlık sınıflarında aldıkları Türkçe derslerinin yetersiz olduğu ve bu durumun öğrencilerin başarısını olumsuz etkilediği bildirilmiştir. Bu nedenle uluslararası öğrencilerin Türkçe bilgilerini geliştirmek için "akademik Türkçe" dersleri almaları gerektiği ve bu bağlamda haftada en az iki ulusal kredilik akademik Türkçe derslerinin üniversite seçmeli dersler grubuna dâhil edilip edilmemesinin ilgili üniversite birimlerince görüşülmesi önerisi getirmiştir. YTB tarafından 11.05.2020’de üniversitelere gönderilen kararda ise; “Türkiye Bursları” kapsamında kabul edilen uluslararası öğrencilerinin, kendi alanlarındaki literatürü öğrenmeleri ve ihtiyaç duydukları ileri Türkçe

seviyelerine katkı sağlamaları amacıyla 140 saatlik akademik Türkçe programı zorunlu hale getirilmiştir. Bu iki durum, uluslararası lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin farklı dil öğrenme ihtiyaçlarının dikkate alındığının resmî bir göstergesidir. Ancak, akademik Türkçe üzerine sözü edilen durum, günümüzde mesleki amaçlı dil öğretimi ile aynı değildir. YÖK ve YTB'nin internet siteleri tarandığında, YÖK ve YTB tarafından mesleki amaçlı dil öğretimi konusunda herhangi bir kararın alınmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Türkiye'deki üniversitelerin ilgili bölümlerin müfredatları, ders izlenceleri ve internet siteleri incelendiğinde, belirtilen alanda uluslararası öğrencilere yönelik mesleki Türkçe kurslarının düzenlenmediği tespit edilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) müfredatlarında, Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde ve Anadolu İmam Hatip Liselerinde, hem ana dilde hem de yabancı dillerde mesleki dil öğretimi yapıldığı tespit edilmiştir (Alkol ve Deniz, 2021, MEB, 2021). Belirtilen liselerin ders programları incelendiğinde ise ana dili konuşucuları için mesleki ve teknik liselerde mesleki yabancı dil derslerinin yer aldığı ve bu derslerin de genellikle İngilizce olduğu; İmam Hatip liselerinde ise mesleki yabancı dilin Arapça olduğu tespit edilmiştir (MEB, 2021). Ancak, sözü edilen durum uluslararası öğrenciler için aynı değildir. Belirtilen liselerin müfredatları ve ders programları incelendiğinde, yabancı dil olarak mesleki Türkçe derslerinin (yükseköğretimde olduğu gibi) yer almadığı tespit edilmiştir. Günümüzde bir meslekte uzmanlaşmanın önemi düşünüldüğünde hem yükseköğretim hem de ortaöğretim kurumlarında uluslararası öğrencilere yönelik mesleki Türkçe öğretiminin yapılması ve belirtilen alana yönelik çalışmaların hızlanması gerektiği düşünülmektedir.

1. Amaç

Avrupa Ortak Başvuru Metninde (AOBM) yer alan, mesleki dil ve alana dair tanımlayıcıların tespitinden ve ilgili alandaki çalışmalardan hareketle, yabancı dil olarak mesleki Türkçe öğretiminin C1 veya C2 düzeyi sonrasında değil; belirtilen öğretime B1 düzeyinden itibaren başlanması gerektiğine ilişkin bir öneri sunulması çalışmanın amacıdır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma, tarama modeliyle desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 1994: 77). Çalışmada tarama modelinin seçilme nedeni, AOBM'de yer alan mesleki dil içeriğine sahip tanımlayıcıların kapsayıcı ve bütüncül bir bakış açısıyla incelenerek yabancı dil olarak mesleki Türkçe öğretiminin başlangıç düzeyine dair bir öneri sunulmak istenmesidir. Bu nedenle çalışmada AOBM taranmış; çalışma AOBM'deki mesleki alan ve dil içeriğine sahip olan tanımlayıcılarla sınırlandırılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Çalışmanın verileri, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniğiyle elde edilmiştir. Ekiz'e (2015: 70) göre sözü edilen teknik "resmî ya da özel kayıtların toplanması, sistematik olarak incelenmesi ve değerlendirilmesinde yararlanılan bir veri toplama aracıdır." Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı malzemelerin incelenmesini kapsamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). Genel anlamda doküman analizinin nitel araştırmalar için değerli bir bilgi kaynağı olduğu bilindiğinden ve özellikle var olan yazılı belgelerden hareketle araştırılan olgu hakkında detaylı bilgi elde etme imkânı sunduğundan, bu çalışmada doküman analizi tekniği tercih edilmiştir. Bu bağlamda çalışmada, mesleki dil alanında var olan unsurların ne olduğu konusu için başta AOBM incelenmiştir. Daha sonra

hangi düzeyde mesleki dil öğretimi konusuna geçilmesi gerektiğinin tespiti için alan yazındaki düzey odaklı çalışmalar değerlendirilmiş ve bir sonuca ulaşılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmada öncelikle, AOBM’de yer alan mesleki alan ve dile dair tanımlayıcılar tespit edilmiştir. Tespit edilen tanımlayıcılardan ve mesleki dilin özelliklerinden hareketle belirtilen alana dair kazanım olabilecek yeni tanımlayıcılar belirlenmiştir. Sözü edilen tanımlayıcılar tablolara eklenmiş ve yabancı dil olarak mesleki Türkçe öğretimiyle ilişkilendirilerek değerlendirmeler yapılmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde AOBM’nin temel iletişim becerileri (alımlama, üretim, etkileşim ve aracılık) mesleki dil bağlamında incelenmiştir. Çalışmada öncelikle mesleki dil alanına dair tanımlayıcılar tespit edilmiştir. Daha sonra mesleki dil alanına dair kazanım olabilecek tanımlayıcılar, AOBM ve alan yazından hareketle gerekçelendirilerek mesleki dil öğretiminin hangi düzeyden başlaması gerektiğine yönelik değerlendirilmeler yapılmıştır.

3.1. Avrupa Ortak Başvuru Metninde (AOBM) Mesleki Dil ve Alan Tanımlayıcıları

AOBM çalışmaları, ilk olarak Avrupa Konseyi Kültürel İş Birliği Komisyonu tarafından 1971 yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışmalar, konsey üyesi ülkelerin birbirlerine yakınlaşmasını sağlamak ve üye ülkelerin, dillerini birbirlerine daha sistemli bir şekilde öğretilmesini sağlamak amacıyla taşımaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2001 yılında birçok akademik çalışmanın sonucunda başvuru metni yayınlanmıştır. Başvuru metni, çağın gereklerine ve getirdiklerine hizmet etmek adına durağan bir yapıda kalmamış, sürekli değişmiş ve gelişmiştir. Metin; 2017, 2018 ve son olarak 2020’de AOBM “Tamamlayıcı Cilt” başlığı ile güncellenmiştir. Yapılan güncellemeler arasında A1 öncesi düzeyinin eklenmesi, dil yeterliklerin yeniden düzenlenmesi, çevrim içi kavramının dil öğretimi ve öğrenimi noktasında detaylandırılması, dört temel dil becerisi alanının (dinleme, konuşma, okuma, yazma) yerine dört temel iletişim becerisinin (alımlama, üretim, etkileşim, aracılık) yer alması söz konusu güncellemeler arasında öne çıkanlardır. Çalışmamızın amacı gereği, belirtilen dört temel iletişim becerisi alanı ve tanımlayıcıları mesleki dil alanı ile ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir.

3.1.1. Alımlama Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları

Alımlama, “girdiyi alma ve işlemeyi içerir: İfade edilen anlamın bir temsilini ve bu anlamın ardında yatan iletişimsel niyetle ilgili bir varsayım oluşturma amacıyla uygun olduğu düşünülen şemaları etkinleştirmektir” (AOBM, 2021: 51). AOBM’de alımlama ana başlığı altında mesleki dil tanımlayıcılarının görüldüğü başlıklar;

- Genel sözlü kavrama: Genel sözlü kavrama, Canlı bir izleyici kitlesinin bir parçası olarak anlama.
- İşitsel-görsel kavrama: İşitsel (veya işaret dilinde) medya içeriğini ve kayıtları anlama.
- Okuduğunu kavrama: Genel okuduğunu kavrama; Yazışmaları okuma; Fikir sahibi olmak için okuma; Bilgi ve sav için okuma.

Alımlama başlığı altındaki tanımlayıcılar aşağıdaki Tablo 1’de yer almaktadır:

Tablo 1: Alımlama Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları.

1. ALIMLAMA	
1.1. Alımlama Etkinlikleri	
1.1.1. Sözlü Kavrama	
Genel sözlü kavrama	
B2	<p>Kişisel, sosyal, akademik veya mesleki yaşamda normal bir şekilde karşılaşılan hem aşına olan hem de aşına olmayan konularda ister canlı ister yayın olsun, standart dili veya aşına olduğu bir ağız anlayabilir.</p> <p>Uzmanlık alanındaki teknik tartışmalar da dâhil olmak üzere standart bir dil veya aşına olduğu bir ağız ile sunulan hem somut hem de soyut konularda önermesel ve dilsel olarak karmaşık söylemin ana fikirlerini anlayabilir.</p> <p>Konunun kabul edilebilir ölçüde aşına olması ve savların açık belirticiler ile gösterilmesi koşuluyla uzayan söylem ve karmaşık tartışma dizisini takip edebilir (AOBM, 2021: 52).</p>
Canlı bir izleyici kitlesinin parçası olarak anlama	
B2	<p>Önermesel ve dilsel olarak karmaşık olan derslerin, konuşma ve raporların ve diğer akademik/mesleki sunumların ana hatlarını takip edebilir (AOBM, 2021: 54).</p>
1.1.2. İşitsel-Görsel Kavrama	
İşitsel (veya işaret dilinde) medya içeriğini ve kayıtları anlama	
B2	<p>Sosyal, mesleki veya akademik yaşamda karşılaşılmaması muhtemel, standart dildeki kayıtları anlayabilir ve bu kayıtlardaki bilgi içeriğinin yanı sıra bakış açıları ve tutumları belirleyebilir. Standart dilde sunulan çoğu belgesel ve diğer birçok kayıtlı veya yayımlanmış materyali anlayabilir ve bu materyallerdeki ruh durumunu, tutumu vb. tanıyabilir (AOBM, 2021: 56).</p>
1.1.3. Okuduğunu Kavrama	
Genel okuduğunu kavrama	
C1	<p>Zor bölümleri tekrar okuyabilmesi koşuluyla kendi uzmanlık alanıyla ilgili veya uzmanlık alanı dışında uzun ve karmaşık metinleri ayrıntılı bir şekilde anlayabilir. Tekrar okuma fırsatı olması ve kaynak araçlara erişebilmesi koşuluyla edebî yazılar, gazete veya dergi makaleleri ve uzmanlık alanına ait akademik ve mesleki yayımları da kapsayan çok çeşitli metinleri anlayabilir (AOBM, 2021: 58).</p>
Yazışmaları okuma	
B1	<p>Mesleki ilgi alanına giren standart resmî yazışma ve çevrim içi ilanları anlayabilir (AOBM, 2021: 58).</p>

Tablo 1. (devam)

Fikir sahibi olmak için okuma	
B2	<p>*C1 ve C2 için tanımlayıcı yok.</p> <p>Hem kendi alanındaki hem de ilgili alanlardaki birçok birbiriyle paralel kaynakları (makaleler, raporlar, web siteleri, kitaplar vb.) tarayabilir ve bu kaynaklardaki belirli bölümlerin üzerinde çalıştığı görevle ilgili uygunluğunu ve yararlılığını tanımlayabilir. İlgili ayrıntıları bularak uzun ve karmaşık metinleri hızla tarayabilir.</p> <p>Çok çeşitli mesleki konularla ilgili haberlerin, makalelerin ve raporların içerik ve uygunluğunu, bu metinleri daha detaylı okumanın faydalı olup olmadığına karar vererek belirleyebilir (AOBM, 2021: 60).</p>
Bilgi ve sav için okuma	
C1	<p>Sosyal, mesleki veya akademik hayatta karşılaşılması muhtemel çok çeşitli uzun, karmaşık metinleri, tutumları ve hem ima edilen hem de açıkça belirtilen fikirleri içeren daha ince ayrıntı noktalarını belirleyerek detaylı olarak anlayabilir (AOBM, 2021: 61).</p>

Tablo 1 incelendiğinde alımlama etkinliklerinden mesleki dil içerikli tanımlayıcı içeren etkinlik sayısı yedidir. Bunlardan biri B1, dördü B2, ikisi ise C1 düzeyindedir. Ancak, mesleki dilin içeriksel ve yapısal özellikleri incelendiğinde B2, C1 veya C2 düzeyinde yer alan tanımlayıcıların, B1 düzeyinden itibaren mesleki amaçlar için dil öğrenmek isteyen öğrencilerde farkındalık oluşturmak adına ders programlarına izlencelerine, materyallerine uyarlanabilir olacağı düşünülmektedir. AOBM'nin bütüncül ve esnek yapısı gereği Tablo 1'de yer alan alımlama etkinlikleri tamamen ve sadece B2, C1 veya C2 düzeyinin yapabilecekleri etkinlikler olmadığı düşünülebilir. Örneğin; "Sosyal, mesleki veya akademik hayatta karşılaşılması muhtemel çok çeşitli uzun, karmaşık metinleri, tutumları ve hem ima edilen hem de açıkça belirtilen fikirleri içeren daha ince ayrıntı noktalarını belirleyerek detaylı olarak anlayabilir (AOBM, 2021: 61)." tanımlayıcısında yer alan "çok çeşitli, uzun, karmaşık metinler, detaylı olarak anlayabilir" ifadeleri B1 düzeyine uygun hale getirilebilir. Mesleki dilin özellikleri düşünüldüğünde mesleki dile dair kazanım olabilecek tanımlayıcıların B1 düzeyinden itibaren AOBM'de yer aldığı söylenebilir. Sözü edilen tanımlayıcılara dair bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır:

Tablo 2. Alımlama Etkinliklerinde Mesleki Dile Yönelik Kazanım Olabilecek Tanımlayıcılar.

1. ALIMLAMA	
1.1. Alımlama Etkinlikleri	
1.1.1. Sözlü Kavrama	
Genel sözlü kavrama	
B1	Genelde aşına olduğu bir ağızla ve açık bir şekilde sesletilmesi koşuluyla yaygın günlük veya işle ilgili konular hakkında hem genel mesajları hem de özel detayları tanımlayarak karmaşık olmayan olgusal bilgileri anlayabilir. Kısa anlatılar da dâhil olmak üzere işte, okulda, serbest zaman etkinliklerinde vs. düzenli olarak karşılaşılan aşına meseleler hakkında açık standart dil veya aşına olduğu bir ağızla anlatılan ana noktaları anlayabilir (AOBM, 2021: 51).
Canlı bir izleyici kitlesinin parçası olarak anlama	
B1	Konunun aşına olması ve sunumun karmaşık olmayan ve açık bir şekilde yapılandırılmış olması koşuluyla kendi alanındaki bir ders veya konuşmayı takip edebilir. Verilen açıklamaları anlayarak kendi alanlarındaki bir konu veya ürünle ilgili görsel destekli (ör. slaytlar, çalışma notları) karmaşık olmayan bir konferans sunumunu veya tanıtım gösterisini takip edebilir (AOBM, 2021: 54).
Duyuru ve yönergeleri anlama	
B1	Detaylı yönergeleri takip edebilir (AOBM, 2021: 55).
İşitsel (veya işaret dilinde) medya içeriğini ve kayıtları anlama	
B1	Aşına olduğu konularla ilgili oldukça yavaş ve açık bir şekilde sunulan haber bültenlerinin ve daha basit kayıtlı materyalin ana noktalarını anlayabilir (AOBM, 2021: 56).
1.1.3. Okuduğunu Kavrama	
Genel okuduğunu kavrama	
B1	İlgi alanlarıyla ilgili konularda karmaşık olmayan olgusal metinleri tatmin edici ölçüde kavrayarak okuyabilir (AOBM, 2021: 58).
Yazışmaları okuma	
B1	Bir makale, rapor veya eleştiri yazısının ihtiyaç duyulan konu ile ilgili olup olmadığını değerlendirebilir (AOBM, 2021: 59).
Bilgi ve sav için okuma	
B1	İlgi alanları ve çalışmalarıyla ilgili olan konularda karmaşık olmayan olgusal metinleri anlayabilir Açıkça işaret edilen tartışmacı metinlerdeki ana sonuçları belirleyebilir (AOBM, 2021: 61).

Tablo 2 incelendiğinde alımlama etkinliklerinden mesleki dil tanımlayıcılarına rastlanılmamaktadır. Ancak mesleki dilin özellikleri düşünüldüğünde genellikle B1'den itibaren belirtilen tanımlayıcılarda mesleki dil kazanımlarının yer aldığı söylenebilir.

Alan yazında genel amaçlar için dil öğrenimi veya öğretiminin mesleki amaçlar için öğretimi veya öğreniminden tamamen bağımsız olamayacağı noktasında görüşler yer almaktadır (Hoffmann,1984; Richards ve Schmidt 2010; Rincke, 2010). Ancak genel dil öğretimi veya öğreniminden ayrılan yönlerden bir tanesi mesleki dilin terimlerle olan ilişkisidir. Rincke'ye (2010) göre, mesleki dil ve terimler birbirinden ayıramaz bütünün parçasıdır. Bu durum mesleki dilin dış özelliğine, göndergesel özelliğine işaret etmektedir: Dış özellik mesleki alanın söz varlığının anlaşılabilirliğidir. Göndergesel özellik ise göndergelerin adlandırılmasıdır. Bu bilgilerden hareketle Tablo 2'de yer alan tanımlayıcılar incelendiğinde "bireyin aşına olduğu, ilgi alanına giren, çalışmalarıyla ilgili, ihtiyaç duyduğu" gibi tanımlayıcılar mesleki alanın alımlama etkinlikleriyle ilişkilendirilebilir. Bu bilgilerden hareketle B1 düzeyinden itibaren alımlama üzerine izlenceler, ders materyalleri ve etkinlikler geliştirilebilir. Genellikle C2 düzeyi için mesleki dil tanımlayıcıları bulunmasa da alımlama etkinliklerinin mesleki boyutu C2'de de sürdürülebilir.

Tablo 1 ve 2' de yer alan bilgilerden hareketle, B1 düzeyinden itibaren alımlama etkinliklerinin açık ve iyi yapılandırılmış olması şartıyla öğrenci;

- Mesleki sunumları takip edebilir ve anlayabilir,
- Meslek alanına yönelik bilgiyi, tutumları, davranışları anlayabilir,
- Meslek alanıyla ilgili konuşmaları anlayabilir,
- Meslek alanıyla ilgili yönergeleri takip edebilir.
- Meslek alanıyla ilgili metinleri (rapor, makale, eleştiri vb.) anlayabilir.

Özetle, alımlama etkinlikleri incelendiğinde, öğrencinin mesleki alan bağlamında konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine B1 düzeyinden itibaren başlanabileceği düşünülmektedir.

3.1.2. Üretim Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları

Üretim; "konuşma, işaretleşme ve yazma etkinliklerini içerir" (AOBM, 2021: 64). AOBM'de (2021) yer alan bilgilere göre sözlü sunumlar, yazılı çalışmalar, resmî sunu ve yazılar, raporlar vb. noktalarında akademik ve mesleki alanda üretken etkinliklerin önemli bir işlevi bulunmaktadır. AOBM'de üretim ana başlığının başlığı altında mesleki dil tanımlayıcılarının görüldüğü başlıklar şu şekildedir:

- Sözlü üretim: Kesintisiz monolog: Bilgi verme; İzleyicilere hitap etme.
- Yazılı üretim: Raporlar ve denemeler.

Üretim ana başlığı altındaki mesleki dil tanımlayıcıları Tablo 3'te yer almaktadır:

Tablo 3. Üretim Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları.

2. ÜRETİM	
2.1. Üretim Etkinlikleri	
2.1.1. Sözlü Üretim	
Kesintisiz monolog: Bilgi verme	
C1	Mesleki rolleriyle ilgili her çeşit meselelere dair karmaşık bilgiler ve tavsiyeler iletebilir. Ayrıntılı bilgileri güvenilir bir şekilde iletebilir. Bir prosedürün nasıl uygulanacağına yönelik açık ve ayrıntılı bir betimleme verebilir (AOBM, 2021: 67).
İzleyicilere hitap etme	
B2	Önemli noktaların altını çizerek ve ilgili destekleyici ayrıntılarla açık, sistematik olarak geliştirilmiş bir sunum yapabilir. Belirli bir bakış açısını destekleyen veya aleyhte olan gerekçeleri ve çeşitli seçeneklerin avantaj ve dezavantajlarını vererek açık, hazırlanılmış bir sunum yapabilir. İzleyicilerden kendisi veya izleyici için herhangi bir zorluk yaratmayan, akıcı ve spontane bir dizi takip sorusu alabilir (AOBM, 2021: 70).
2.1.2. Yazılı Üretim	
Raporlar ve denemeler	
C1	İlgili göze çarpan konuların altını çizerek karmaşık konuların açık, iyi yapılandırılmış açıklamalarını üretebilir. Yardımcı noktalar, nedenler ve ilgili örneklerle bakış açılarını belirli bir uzunlukta genişletebilir ve destekleyebilir. Karmaşık bir akademik veya mesleki konu hakkında konunun kendi ilgi alanları dâhilinde olması ve yeniden yazma ve gözden geçirme fırsatları olması koşuluyla daha uzun bir rapor, makale veya tez için uygun bir giriş ve sonuç üretebilir (AOBM, 2021: 72).

Tablo 3'te görüldüğü üzere AOBM iletişim odaklı dil etkinliklerinden üretim ana başlığı altında üretim etkinlikleri sözlü ve yazılı üretim olarak ikiye ayrılmaktadır. Üretim etkinliklerinden mesleki içerikli tanımlayıcı içeren etkinlik sayısı üçtür. Etkinliklerden biri B2, ikisi ise C1 düzeyindedir. Ancak mesleki dilin (alımlamada olduğu gibi) içeriksel ve yapısal özellikleri incelendiğinde, mesleki dile dair tanımlayıcıları B1 düzeyinden itibaren AOBM'de yer aldığı söylenebilir. Örneğin; "Önemli noktaların altını çizerek ve ilgili destekleyici ayrıntılarla açık, sistematik olarak geliştirilmiş bir sunum yapabilir (AOBM, 2021: 70)." tümcesi incelendiğinde AOBM'ye göre tanımlayıcının B1 düzeyine de uyarlanabilir olduğu tespit edilmiştir. B1 düzeyinde metin incelenirken; ne, neden, nasıl, nerede, ne zaman, kim (5N1K) soruları odaklı okuduğunu anlama çalışmaları yapılmaktadır. Bu nedenle sözü edilen durumu başarıyla yapan öğrencinin, önemli noktaları fark ederek ilgi duyduğu, aşına olduğu konuda (sadece B2, C1, C2 düzeyinde değil) B1 düzeyinde de alımlama etkinliklerini gerçekleştirebileceği düşünülmektedir. AOBM'deki tanımlayıcılardan

ve mesleki dilin özelliklerinden hareketle mesleki dile kazanım olabilecek tanımlayıcılara dair bilgilere Tablo 4’te yer verilmiştir:

Tablo 4. Üretim Etkinliklerinde Mesleki Dile Yönelik Kazanım Olabilecek Tanımlayıcılar.

2. ÜRETİM	
2.1. Üretim Etkinlikleri	
2.1.1. Sözlü üretim	
Genel sözlü üretim	
C2	Alıcının önemli noktaları fark etmesine ve hatırlamasına yardımcı olan etkili bir mantıksal yapıya sahip, açık, akıcı, iyi yapılandırılmış söylemler üretebilir (AOBM, 2021: 66).
Kesintisiz monolog: bir sav ortaya koyma (ör. tartışmada)	
C1	*C2 için tanımlayıcı bulunmamaktadır. Konuya yönelik noktaları tam olarak ifade ederek ve vurguyu etkili bir şekilde kullanarak karmaşık bir konuda bir durumu tartışabilir (AOBM, 2021: 68).
B2	Önemli noktaları uygun şekilde vurgulayarak ve ilgili destekleyici ayrıntılarla sistematik olarak bir sav geliştirebilir (AOBM, 2021: 68).
B1	Çoğu zaman zorlanmadan takip edilebilecek kadar iyi bir sav geliştirebilir. Aşına olduğu bir konuda bir bakış açısını haklı çıkarmak için basit nedenler sunabilir (AOBM, 2021: 68).
İzleyicilere hitap etme	
B1	Kendi alanındaki aşına olduğu bir konuda, benzerlikleri ve farklılıkları (ör. ürünler, ülkeler/bölgeler, planlar arasında) ana hatlarıyla belirten bir sunum yapabilir. Alanında aşına olduğu bir konuda, çoğu zaman zorlanmadan takip edilebilecek kadar açık ve ana noktaların kabul edilebilir bir netlikle açıklandığı, önceden hazırlanmış karmaşık olmayan bir sunum yapabilir (AOBM, 2021: 70).
2.2.1. Raporlar ve denemeler (kompozisyonlar)	
Genel okuduğunu kavrama	
B1	Kendi alanlarındaki rutin olan veya olmayan aşına olduğu meselelerde birikmiş olgusal bilgileri bir parça güvenle özetleyebilir, onlar hakkında rapor verebilir ve görüşlerini bildirebilir (AOBM, 2021: 73).

Alan yazındaki bilgiler ışığında mesleki dilin temel amacının, ilgili alana göre sınırlandırılan iletişim ortamında, bu alanda çalışan bireyler (veya alan dışından olan bireyler) arasında iletişimi ve anlaşmayı sağlamak olduğu söylenebilir (Hoffmann,1984; Richards ve Schmidt 2010; Roelcke, 2010). Rinck’e (2010) göre genel amaçlar için dil öğretiminde olduğu gibi, mesleki amaçlar için dil öğretiminde de iletişimsel gerekece ön plandadır.

AOBM'ye göre, öğrencinin iletişimsel becerilerini ön plana çıkarmayı amaçlayan eylem odaklı yaklaşımdan hareketle öğretimin tasarımı önerildiği bilinmektedir. Eylem odaklı yaklaşıma göre öğrenci, günlük hayatında görevlerini yerine getiren sosyal aktörlerdir. AOBM'deki tanımlayıcılar incelendiğinde öğrenci, B1 düzeyinden itibaren ilgi duyduğu, aşına olduğu konuda, açık ve iyi yapılandırılmış olmak şartıyla; konuşulanları anlayabilir, konuşmayı devam ettirebilir, okuduğunu anlayabilir, yazabilir. Kısacası öğrenci, dil görevlerini yerine getirdiğinde iletişim için gerekli olan yeterliliği B1 düzeyinden itibaren önceki düzeylere oranla daha kolay sağlayabilecektir. Bu nedenle mesleki alandaki iletişimsel gerekçeye göre de bireyin bir düşünceyi sürdürebilmesi; toplantı, seminer, sempozyum, sınıf vb. alanlarda sunum yapabilmesi; resmî işlemsel ve değerlendirici yazı türleri yazabilmesi (rapor, deneme, makale vb.); bir sorunla karşılaştığında sorunun farkına varması ve çözümün uygunluğunu kontrol etmesi gerekmektedir. Tablo 4 incelendiğinde belirtilen gerekçelerle ilişkili tanımlayıcıların B1 düzeyinden itibaren yer aldığı görülmektedir.

Tablo 3 ve 4'te de yer alan bilgilerden hareketle, B1 düzeyinden itibaren üretim etkinlikleriyle öğrenci;

- Meslek alanıyla ilgili düşünceleri alıcıya aktarabilir.
- Meslek alanıyla ilgili konuşmalar (toplantı, seminer vb.) yapabilir.
- Meslek alanıyla ilgili metinler (rapor, makale, eleştiri vb.) yazabilir.
- Meslek alanına dair bilgi ve tavsiye verebilir.
- Meslek alanında iletişim noktasında bir sorunla karşılaşırsa dahi sorunun farkına varıp iletişimi sürdürebilir.

Üretim etkinlikleri incelendiğinde, öğrencinin mesleki alan bağlamında konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesine B1 düzeyinden itibaren başlanabileceği düşünülmektedir.

3.1.3. Etkileşim Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları

Etkileşim; “iki veya daha fazla tarafın söylemi birlikte oluşturmasını içeren etkileşim, bu belgenin başında özetlenen AOBM dil kullanımı şemasının merkezinde yer alır”(AOBM, 2021: 75). AOBM'ye (2021) göre etkileşim, iş birliğine dayalı ve işlemsel işlemlerde dilin ve öğrenmenin merkezinde yer almaktadır. Bu yönüyle etkileşimin, genel dil öğretiminde olduğu kadar mesleki dil öğretiminde de iletişimsel gerekçeyi sağlayabilme noktasında büyük öneme sahip olduğu söylenebilir. AOBM'de etkileşim ana başlığının başlığı altında mesleki dil tanımlayıcılarının görüldüğü başlıklar şu şekildedir:

- Sözlü etkileşim: Genel sözlü etkileşim; Resmî yazışmalar (toplantılar); Mal ve hizmet alımı; Bilgi alışverişi; Mülakat yapma ve mülakata girme; İletişim/haberleşme araçlarını kullanma.
- Yazılı etkileşim: Yazışma; Notlar, mesajlar ve formlar.
- Çevrim içi etkileşim: Çevrim içi karşılıklı konuşma ve tartışma; Hedef odaklı çevrim içi işlemler ve iş birliği.

Etkileşim ana başlığı altındaki mesleki dil tanımlayıcıları Tablo 5'te yer almaktadır:

Tablo 5. Etkileşim Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları.

3. ETKİLEŞİM	
3.1. Etkileşim Etkinlikleri	
3.1.1. Sözlü Etkileşim	
Genel Sözlü İletişim	
B2	Fikirler arasındaki ilişkileri açıkça belirleyerek çok çeşitli genel, akademik, mesleki veya serbest zamanla ilgili konularda dili akıcı, doğru ve etkili bir şekilde kullanabilir. Koşullara uygun bir resmîyet düzeyi benimseyerek söylemek istediklerini sınırlamak zorunda olduğunu çok belli etmeden, iyi bir dil bilgisel kontrol ile spontane iletişim kurabilir (AOBM, 2021: 77).
B1	İlgi alanları ve mesleki alanıyla ilgili rutin veya rutin olmayan aşına olduğu meselelerde biraz güvenle iletişim kurabilir. Bilgi alışverişinde bulunabilir, bilgiyi denetleyebilir veya onaylayabilir, daha az rutin olan durumlarla ilgilenebilir ve bir şeyin neden sorun olduğunu açıklayabilir. Filmler, kitaplar, müzik vb. gibi daha soyut ve kültürel konular hakkında düşüncelerini ifade edebilir (AOBM, 2021: 77).
Resmî tartışma (toplantılar)	
C1	Akademik veya mesleki yetkinlikleri dâhilindeki meselelerde diğer katılımcıların yaptığı katkıları yeniden ifade edebilir, değerlendirebilir ve sorgulayabilir. Kritik yorumlar yapabilir veya aynı fikirde olmadığını diplomatik biçimde ifade edebilir. Daha fazla ayrıntı elde etmek için takip soruları sorabilir ve yanlış anlaşılması durumunda sorularını yeniden ifade edebilir (AOBM, 2021: 81).
Mal ve hizmet alımı	
C1	Kamusal, mesleki veya akademik yaşamdaki karmaşık veya hassas işlemleri müzakere edebilir (AOBM, 2021: 83).
Bilgi alışverişi	
B2	* C1 ve C2 için tanımlayıcı yok. Mesleki rolleriyle ilgili tüm çeşitlilikteki konularda karmaşık bilgi ve tavsiyeleri anlayabilir ve bilgi alışverişi yapabilir. Diğer uzmanlarla bilgi alışverişinde bulunurken veya uzmanlık alanını tartışırken uygun teknik terminolojiyi kullanabilir. Ayrıntılı bilgileri güvenilir bir şekilde aktarabilir (AOBM, 2021: 84).
Mülakat yapma ve mülakata girme	
C2	Mülakat yapan veya mülakata giren olarak, diğer katılımcıları güç duruma düşürmeden, zahmetsiz bir akıcılıkla konuşmayı şekillendirerek ve yetkin bir biçimde etkileşimde bulunarak, diyalogdaki kendi kısmını son derece iyi takip edebilir (AOBM, 2021: 85).

Tablo 5. (devam)

C1	Mülakata giren veya mülakat yapan olarak, tartışılan konuyu herhangi bir destek almadan akıcı bir şekilde genişleterek ve geliştirerek ve ünlem belirten ifadeleri iyi kullanarak bir mülakata tam katılım sağlayabilir (AOBM, 2021: 85).
İletişim/haberleşme araçları kullanma	
C2	Biraz parazit (gürültü) veya arayanın daha az aşına olduğu bir aksanı olsa bile iletişim/haberleşme araçlarını hem kişisel hem de mesleki amaçlar için güvenle ve etkili bir şekilde kullanabilir (AOBM, 2021: 86).
C1	Çoğu mesleki veya kişisel amaçlar için iletişim/ haberleşme araçlarını etkin bir şekilde kullanabilir (AOBM, 2021: 86).
B1	Zaman zaman açıklama talep edebilmesi koşuluyla iletişim/haberleşme araçlarını günlük kişisel veya mesleki amaçlar için kullanabilir. Rutin mesajlar (ör. bir toplantı için düzenlemeler) ve temel hizmetleri almak (ör. bir otel odası rezervasyonu yapmak veya tıbbi randevu almak) için iletişim/haberleşme araçlarını kullanabilir (AOBM, 2021: 86).
3.1.2. Yazılı Etkileşim	
Yazışma	
C2	Mesleki yaşamı boyunca gerekli olan hemen hemen her türlü yazışmayı uygun bir ton ve tarzla oluşturabilir (AOBM, 2021: 87).
C1	Duygusal, kinayeli ve şakacı kullanım da dâhil olmak üzere, dili esnek ve etkili bir şekilde kullanarak, kişisel yazışmalarda kendisini açıklıkla ve net bir biçimde ifade edebilir. Açıklama, başvuru, tavsiye, referans, şikâyet, taziye ve başsağlığı mektupları gibi resmî yazışmaları, iyi bir ifadeyle ve doğrulukla oluşturabilir (AOBM, 2021: 87).
B2	Kişisel ve mesleki mektup ve e-posta yazarken, bağlama uygun resmîyeti ve kurallarını kullanabilir. Uygun üslup ve kuralları kullanarak resmî davet, teşekkür veya özür mektupları/ e-postaları oluşturabilir. Olgularla sınırlı olmaları koşuluyla uygun dil yapısı ve kuralları kullanarak rutin olmayan mesleki mektuplar oluşturabilir (AOBM, 2021: 87).
Notlar, mesajlar ve formlar	
B2	*C1 ve C2 için tanımlayıcı yok Gerektiğinde açıklama veya detaylandırma talebinde bulunabilmesi koşuluyla karmaşık kişisel veya mesleki mesajlar alabilir veya bırakabilir (AOBM, 2021: 88).
B1	Kişisel, mesleki veya akademik bağlamda ortaya çıkması muhtemel rutin mesajları alabilir (AOBM, 2021: 88).

Tablo 5. (devam)

3.1.3. Çevrim İçi Etkileşim	
Çevrim içi karşılıklı konuşma ve tartışma	
C1	Canlı, çevrim içi mesleki veya akademik tartışmalara gerektiğinde karmaşık ve soyut konulara ilişkin ek açıklamalar isteyerek ve açıklama yaparak etkin bir şekilde katılabilir. Mesleki veya akademik canlı çevrim içi karşılıklı konuşma ve tartışmada savları değerlendirebilir, yeniden ifade edebilir ve sorgulayabilir (AOBM, 2021: 90).
Hedef odaklı çevrim içi işlemler ve iş birliği	
C2	Yanlış anlamaları çözüme kavuşturabilir ve iş birliği sürecinde ortaya çıkan sürtüşmelerle etkin şekilde baş edebilir. İş birliğine dayalı çalışmanın düzeltme ve düzenleme aşamalarında bir gruba rehberlik edebilir ve çalışmaya netlik katabilir (AOBM, 2021: 91).

Tablo 5’te görüldüğü üzere, AOBM iletişim odaklı dil etkinliklerinden etkileşim ana başlığı altında etkileşim etkinlikleri sözlü, yazılı ve çevrim içi etkileşim olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Etkileşim etkinliklerinden mesleki içerikli tanımlayıcı içeren etkinlik sayısı ise yirmi üçtür. Bunlardan yedisi C2, sekizi C1, beşi B2 ve üçü B1 düzeyindedir. AOBM incelendiğinde en fazla etkinliğin etkileşim ana başlığı altında yer aldığı görülmektedir. Bu durum AOBM’nin temel özelliklerinden birisi olan “iletişim aracı olarak dillerin öğretilmesini ve öğrenilmesini teşvik etmenin yanı sıra öğrenen için yeni, güçlendirici bir vizyon getirme” amacına hizmet ettiği söylenebilir. Mesleki dilin de genel dilin üzerine konumlandırılan bir dil olduğu düşünüldüğünde etkileşim noktasında genel dil ile benzer özellikler göstermesinin doğal olduğu düşünülmektedir (Roelcke 2010). Bu nedenle mesleki dile dair tanımlayıcıların B1 düzeyinden itibaren AOBM’de yer aldığı söylenebilir. Belirtilen tanımlayıcılara dair bilgiler Tablo 6’da yer almaktadır:

Tablo 6. Etkileşim Etkinliklerinde Mesleki Dile Yönelik Kazanım Olabilecek Tanımlayıcılar.

3. ETKİLEŞİM	
3.1. Etkileşim Etkinlikleri	
3.1.1. Sözlü Etkileşim	
Muhatabı anlama	
C2	Daha aşına olduğu bir ağza uyum sağlama fırsatı verildiğinde, kendi alanı dışında, uzmanlık gerektiren soyut ve karmaşık konularda bile herhangi bir muhatabı anlayabilir (AOBM, 2021: 78).
Resmî tartışma (toplantılar)	
B1	Muhatapların fazla sayıda deyimsel kullanımından kaçınması ve anlaşılır biçimde sesletilmesi koşuluyla kendi alanıyla ilgili söylenenlerin çoğunu takip edebilir. Bir bakış açısını açık bir şekilde ortaya koyabilir ancak tartışmaya girmekte güçlük çeker. Anlatılmak istenen noktaların nispeten basit bir dilde ifade edilmesi ve/veya tekrarlanması ve açıklama için fırsat verilmesi koşuluyla aşına olan veya tahmin edilebilir bir konuda oluşturulan savları ve tartışmayı takip edebilir (AOBM, 2021: 81).
Hedef odaklı iş birliği (birlikte yemek pişirme, bir belgeyi tartışma, etkinlik düzenleme vb.)	
C1	*C2 için tanımlayıcı yok. Başkalarının söylediklerini aktararak ve birden fazla bakış açısını özetleyerek, detaylandırarak ve değerlendirerek bir ortakla veya grupta bir eylem planına karar vermek için bir tartışma şekillendirebilir (AOBM, 2021: 82).
B2	Ayrıntılı yönergeleri güvenilir bir şekilde anlayabilir. Başkalarını [yapılan işe] katılmaya ve düşündüklerini ifade etmeye vb. davet ederek işin ilerlemesine yardımcı olabilir. Sebepler veya sonuçlar hakkında tahminlerde bulunarak ve farklı yaklaşımların avantaj ve dezavantajlarını değerlendirerek bir konuyu veya sorunu açık bir şekilde özetleyebilir (AOBM, 2021: 82).
Mülakat yapma ve mülakata girme	
B2	Hazırlanmış sorulardan spontane bir şekilde ayrılarak, takip soruları sorarak ve ilginç cevaplar almaya yönelik ek sorular sorarak etkin, akıcı bir mülakat gerçekleştirebilir. Bir mülakatta inisiyatif alabilir ve mülakatı yapandan çok az yardım veya teşvik alarak fikirlerini genişletebilir ve geliştirebilir (AOBM, 2021: 85).
3.1.2. Yazılı Etkileşim	
Yazışma	
B1	Farklı görüşleri ifade eden ve kişisel duygu ve deneyimlerinin ayrıntılı açıklamalarını yapan mektuplar oluşturabilir. Başlıca resmî e-postaları/mektupları oluşturabilir (ör. şikâyetle bulunmak ve eylem talep etmek için) Olgusal nitelikteki temel e-postaları/mektupları oluşturabilir (ör. bilgi talep etmek veya onay istemek ve vermek için). Sınırlı seviyede destekleyici ayrıntılarla temel bir başvuru mektubu oluşturabilir (AOBM, 2021: 87).
3.1.3. Çevrim İçi Etkileşim	
Çevrim içi karşılıklı konuşma ve tartışma	
B1	Her katılımcının iletişimsel niyetini fark ederek birden fazla katılımcıyla gerçek zamanlı çevrim içi bilgi alışverişlerinde bulunabilir ancak ek açıklama yapılmadan ayrıntıları veya sonuçları anlayamayabilir. Gömülü bağlantılara ve medyaya gönderimde bulunarak ve kişisel duygularını ifade ederek çevrim içi sosyal olaylara, deneyimlere, etkinliklere yönelik anlatsal paylaşımda bulunabilir (AOBM, 2021: 90).

Alan yazın incelendiğinde etkileşim noktasında genel dil ve mesleki dilin birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceği görülmektedir (Hutchinson ve Waters, 1987; Dudley-Evans, 1998, Rolcke, 2010). Möhn ve Pelka (1984) genel dilin temel işlevlerini mesleki dil ile ilişkilendirmiş ve betimleyici, öğretici, yönlendirici, bağlantı, anlatsal, üst dil ve kapalılık işlevi olarak yedi farklı işlev tanımlamıştır. Tablo 6 incelendiğinde mesleki dilin, öğretici (bir eylemin yapılması veya yaptırılması) işlevi; yönlendirici (bireyin doğrudan eyleme geçirilmesi) işlevi; anlatsal (bir olayın veya eylemin öznel veya nesnel olarak düzenlenmesi) işlevlerini kapsayacak tanımlayıcıların olduğu görülmektedir. Öğrencinin mesleki bağlamlarda iş birliğine ve göreve dayalı mesleki dil kazanımlarının B1 düzeyinden itibaren yer aldığı söylenebilir. Örneğin; “Başlıca resmî e-postaları/mektupları oluşturabilir (ör. şikâyette bulunmak ve eylem talep etmek için) (AOBM, 2021: 87).” tümcesine göre, öğrencinin mesleki bağlamda metin oluşturma sürecine B1 düzeyinden itibaren başlayabileceği düşünülmektedir. Ayrıca AOBM tamamlayıcı cildinde yer alan çevrim içi kavramı tanımlayıcılarında da sözü edilen durum görülmektedir. Örneğin; “Her katılımcının iletişimsel niyetini fark ederek birden fazla katılımcıyla gerçek zamanlı çevrim içi bilgi alışverişlerinde bulunabilir ancak ek açıklama yapılmadan ayrıntıları veya sonuçları anlayamayabilir (AOBM, 2021: 87).” tümcesine göre öğrencinin, çevrim içi ortamda da kendi alanıyla ilgili genel iletişimsel gerekçelerinin (teknolojinin teknik kısmına hâkim olduğu sürece) karşılanacağı düşünülmektedir.

Tablo 5 ve 6’da de yer alan bilgilerden hareketle, B1 düzeyinden itibaren üretim etkinlikleriyle öğrenci;

- Meslek alanıyla ilgili rutin veya rutin olmayan aşına olduğu konularda (karmaşık olmaması şartıyla) biraz güvenle iletişim kurabilir, bilgi alışverişinde bulunabilir, bilgiyi denetleyebilir veya onaylayabilir,
- Meslek alanıyla ilgili anlatılmak istenen noktaların iyi yapılandırılmış olması koşuluyla aşına olunan veya tahmin edilebilir bir konuda oluşturulan savları, tartışmayı takip edebilir ve tartışmalara katılabilir,
- Meslek alanıyla ilgili konularda kısa yorumlarda bulunabilir, ilgili konuyu değerlendirebilir ve özetleyebilir,
- Meslek alanıyla ilgili soruları yanıtlayabilir, tavsiyelerde bulunabilir.
- Meslek alanıyla ilgili temel resmî yazışmaları (başvuru, açıklama, şikâyet bildirme, mektup vb.) yapabilir,
- Meslek alanıyla ilgili (teknolojinin teknik boyutunu kullanabilmek şartıyla) çevrim içi ortamda bilgi alışverişinde bulunabilir.

Etkileşim, genel dil öğretiminde olduğu gibi mesleki dil öğretiminde de öne çıkan özelliklerin başında gelmektedir. İletişimsel gerekçeyi sağlama noktasında etkileşim etkinlikleri, mesleki bağlamda önem arz etmektedir. Etkileşim etkinlikleri incelendiğinde, öğrencinin mesleki alan bağlamında iletişimsel becerilerinin geliştirilmesine B1 düzeyinden itibaren başlanabileceği düşünülmektedir.

3.1.4. Aracılık Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları

Aracılıkta; “kullanıcı/öğrenen, köprüler oluşturan ve anlam oluşturmaya veya iletmeye yardımcı olan sosyal bir aktör olarak bazen aynı dil içinde bazen farklı iletişim kanalları arasında (ör. sözlüden işaret diline veya tam tersi, çapraz kanallı iletişimde) ve bazen bir dilden diğerine (diller arası aracılık) hareket eder (AOBM, 2021: 95).” AOBM’ye (2021: 95) göre aracılığın odak noktası; “iletişim ve/veya öğrenme için alan ve koşullar yaratma, yeni anlam yapılandırmak için iş birliği yapma, başkalarını yeni anlam yapılandırmaya veya

anlamaya teşvik etme ve yeni bilgileri uygun bir biçimde iletme gibi süreçlerde dilin rolü üzerinedir.” Bu yönüyle aracılık, mesleki bağlamda iletişimsel gerekçeleri yerine getirmenin yanı sıra etkileşim etkinliklerinden farklı olarak öğrenme için de alan oluşturması yönüyle önemli olduğu düşünülmektedir. AOBM’de aracılık ana başlığının başlığı altında mesleki dil tanımlayıcılarının görüldüğü başlıklar şu şekildedir:

- Bir metne aracılık etme: Belirli bilgileri aktarma, Yazı içinde bilgileri aktarma, Veri açıklama (grafikler, şemalar vb.), Konuşma veya işaret içeriğinde verileri açıklama, Yazma veya işaret içeriğinde verileri açıklama,
- Metin işleme: Konuşma veya işaret içeriğinde metin işleme; Yazı içeriğinde metin işleme.
- Yazılı bir metni çevirme: Yazılı bir metni konuşmada veya işaretlemede tercüme etme, Yazılı bir metni yazıda tercüme etme,
- İletişime aracılık etme: Resmî olmayan durumlarda (arkadaşlar ve meslektaşlarla) aracı görevi üstlenme.

Aracılık ana başlığı altındaki mesleki dil tanımlayıcıları Tablo 7’de yer almaktadır:

Tablo 7. Aracılık Etkinliklerinde Mesleki Dil Tanımlayıcıları.

4. ARACILIK	
4.1. Aracılık Etkinlikleri	
4.1.1. Bir Metne Aracılık Etme	
Belirli bilgileri aktarma	
Yazı içeriğinde belirli bilgileri aktarma	
B2	* C1, C2 için tanımlayıcı yok. (A dilinde yapılan) bir konferanstaki sunumlardan hangilerinin daha ayrıntılı ele alınması gerektiğini belirterek sunumlardan hangilerinin konuyla bağlantılı olduğunu (B dilinde) yazılı olarak aktarabilir. (A dilinde) mesleki, akademik veya kişisel ilgi alanına giren önermesel olarak karmaşık ancak iyi yapılandırılmış metinlerde yer alan konuyla bağlantılı noktaları (B dilinde) yazılı olarak aktarabilir (A dilinde) akademik veya mesleki yayınlarda yer alan bir makaledeki bağlantılı noktaları (B dilinde) yazılı olarak aktarabilir. (A dilinde) bir toplantıda alınmış, konuyla bağlantılı kararları (B dilinde) yazılı bir rapor hâlinde aktarabilir (AOBM, 2021: 99).
Veri açıklama (grafikler, şemalar vb.)	
Konuşma veya işaret içeriğinde verileri açıklama	
C2	(A dili metindeki) akademik veya mesleki konularla ilgili kavramsal açıdan karmaşık araştırmalardan elde edilen çeşitli deneysel veri biçimlerini ve görsel olarak düzenlenmiş bilgileri (B dilinde) açık ve güvenilir bir şekilde yorumlayabilir ve betimleyebilir (AOBM, 2021: 102).
C1	(A dili metindeki) karmaşık akademik veya mesleki konular üzerine, karmaşık diyagramlarda ve diğer görsel olarak düzenlenmiş bilgilerde kapsanan noktaları ve ayrıntıları, (B dilinde) açık ve güvenilir bir şekilde yorumlayabilir ve betimleyebilir (AOBM, 2021: 102).

Tablo 7. (devam)

Yazı içeriğinde verileri açıklama	
C2	(A dili metindeki) akademik veya mesleki konular üzerine kavramsal açıdan karmaşık araştırmalardan alınan çeşitli biçimlerdeki deneysel veriyi (B dilinde) yorumlayabilir ve yazılı olarak sunabilir (AOBM, 2021: 102).
C1	(A dili metindeki) karmaşık akademik veya mesleki konular üzerine karmaşık diyagramlar ve başka görsel olarak düzenlenmiş veride kapsanan ilgili noktaları, (B dilinde) açık ve güvenilir bir şekilde yazılı olarak yorumlayabilir ve sunabilir (AOBM, 2021: 102).
Metin İşleme	
Konuşma veya işaret içeriğinde metin işleme	
C1	(A dilinde) uzun ve zorlayıcı metinleri (B dilinde) özetleyebilir. (A dilinde) akademik veya mesleki yetkinliği dâhilindeki meseleler üzerine olan tartışmaları, farklı bakış açılarını ayrıntılı olarak ele alıp değerlendirerek ve en önemli noktaları belirleyerek, (B dilinde) özetleyebilir (AOBM, 2021: 104).
Yazı içeriğinde metin işleme	
C1	(A dilinde) uzun ve karmaşık metinlerin içeriğini doğru bir şekilde yorumlayarak alışılmadık, teknik terimlerin tam anlamını zaman zaman kontrol edebilmesi koşuluyla yazılı olarak (B dilinde) özetleyebilir. (A dilinde) uzun ve karmaşık bir metni (ör. akademik bir makale, politik bir analiz, roman özeti, başyazı, edebî bir eleştiri, bilimsel bir kitaptan rapor veya alıntı) belli bir okur kitlesi için, kaynak metnin üslup ve tarzına sadık kalarak yazılı olarak (B dilinde) özetleyebilir (AOBM, 2021: 104).
B2+	(A dilinde) mesleki, akademik ve kişisel ilgi alanına giren konularda iyi düzenlenmiş ancak önermesel olarak karmaşık olan metinlerin temel içeriğini yazılı olarak (B dilinde) özetleyebilir. (A dilinde) özel ilgi alanına giren akademik ve mesleki yayınlardaki bilgi ve bakış açılarını yazılı olarak (B dilinde) karşılaştırabilir, kıyaslayabilir ve sentezleyebilir (AOBM, 2021: 104).
Yazılı bir metni çevirme	
Yazılı bir metni konuşmada veya işaretlemede tercüme etme,	
C2	(A dilinde yazılmış) kişisel, akademik veya mesleki ilgi alanlarına yönelik geniş çeşitlilikteki konular üzerine olan soyut metinleri, ilgili ince ayrımlar ve çıkarımlar da dâhil olmak üzere yargı belirten boyutları ve savları başarıyla aktararak (B diline) akıcı bir şekilde sözlü tercüme edebilir (AOBM, 2021: 108).
C1	(A dilinde yazılmış) genel ve uzmanlık gerektiren konulardan oluşan geniş çeşitlilikteki karmaşık metinleri, ince ayrımların büyük kısmını yansıtarak, (B diline) akıcı bir şekilde sözlü tercüme edebilir (AOBM, 2021: 108).
B2	(A dilinde yazılmış), kendi mesleki, akademik ve kişisel ilgi alanlarına giren konulardaki bilgi ve savlar içeren karmaşık metinleri (B diline) sözlü tercüme edebilir (AOBM, 2021: 108).

Tablo 7. (devam)

B1	(A dilinde yazılmış) kendi mesleki, akademik ve kişisel ilgi alanına giren konularda bilgi ve savlar içeren metinleri, karmaşık olmayan, standart bir dille yazılmış olması koşuluyla, (B diline) sözlü tercüme edebilir (AOBM, 2021: 108).
Yazılı bir metni yazıda tercüme etme	
C1	(A dilinde yazılmış) kendi alanına giren toplumsal, akademik ve mesleki konularda yazılmış soyut metinleri, ilgili çıkarımların pek çoğunu da dâhil ederek, yargı belirten boyutları ve savları başarıyla aktarıp bazı ifadelerinde asıl metnin fazlaca etkisi görülse bile, (B diline) tercüme edebilir (AOBM, 2021: 109).
4.1.2. İletişime Aracılık Etme	
Resmî olmayan durumlarda (arkadaşlar ve meslektaşlarla) aracı görevi üstlenme	
C1	Önemli bilgileri açık ve öz bir şekilde aktararak ve kültürel göndermeleri açıklayarak kişisel, akademik ve mesleki ilgi alanına giren (A dilinde) geniş çeşitlilikteki konularda söylenenlerin anlamını (B dilinde) akıcı bir şekilde iletebilir (AOBM, 2021: 121).

Tablo 7’de görüldüğü üzere, AOBM iletişim odaklı dil etkinliklerinden aracılık ana başlığı altında aracılık etkinlikleri, bir metne aracılık etme ve iletişime aracılık etme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aracılık etkinliklerinden mesleki içerikli tanımlayıcı içeren etkinlik sayısı ise on dördtür. Bunlardan üçü C2, yedisi C1, üçü B2/B2+ ve biri B1 düzeyindedir. AOBM’ye (2021: 96) göre “aracılık sırasında kişi kendi ihtiyaçları, fikirleri veya ifadelerinden çok, aracılık ettiği kişi veya tarafların ihtiyaçları, fikirleri veya ifadeleriyle ilgilenir.” Yine AOBM’ye (2021) göre kişi aracılığı, hassas durumlarda dahi, iletişim ve iş birliği için gerekli şartları sağlamak ve sosyal, kültürel süreci tanımlamak amacıyla da kullanılmaktadır. Aracılık ile ilgili bilgiler incelendiğinde mesleki alanın dil özelliklerinin bir bölümü olan toplum dilbilimsel ve edimsel ve iletişimsel yetkinlikler açısından örtüştüğü düşünülmektedir. Tablo 7’de yer alan tanımlayıcılar incelendiğinde mesleki alanın dil özelliklerinin diğer etkinliklerde olduğu gibi sadece yetkin kullanıcı (C1/C2) düzeyini kapsamadığı düşünülmektedir. Örneğin, C1 düzeyinde yer alan; “Önemli bilgileri açık ve öz bir şekilde aktararak ve kültürel göndermeleri açıklayarak kişisel, akademik ve mesleki ilgi alanına giren (A dilinde) geniş çeşitlilikteki konularda söylenenlerin anlamını (B dilinde) akıcı bir şekilde iletebilir (AOBM, 2021: 121).” tanımlayıcının, B1 düzeyinin kazanımlarına (diğer etkinliklerde olduğu gibi) iletişimsel gerekçeleri sağlama noktasında uyarlanabilir olduğu düşünülmektedir. AOBM’deki tanımlayıcılardan ve mesleki dilin özelliklerinden hareketle mesleki dile kazanım olabilecek tanımlayıcılara dair bilgilere Tablo 8’de yer verilmiştir:

Tablo 8. Aracılık Etkinliklerinde Mesleki Dile Yönelik Kazanım Olabilecek Tanımlayıcılar.

4. ARACILIK	
4.1. Aracılık Etkinlikleri	
4.1.1. Bir Metne Aracılık Etme	
Belirli bilgileri aktarma	
Konuşma veya işaret içeriğinde belirli bilgiyi aktarma	
B2	A dilinde) bir konferansta yapılan sunumlardan veya (A dilinde) bir kitapta yer alan makalelerden hangilerinin belli bir amaçla bağlantısı olduğunu (B dilinde) aktarabilir. (A dilinde) genel konular ve kendi ilgi alanına yönelik konular üzerine olan resmî yazışmalardaki ve/veya raporlardaki ana noktaları (B dilinde) aktarabilir (AOBM, 2021: 99).
B1	(A dilinde) normal hızda ve anlaşılır bir şekilde yapılan kamusal duyuruların ve mesajların içeriğini (B dilinde) aktarabilir. (A dilinde) ayrıntılı talimatlar ve yönlendirmelerin içeriğini, anlaşılır bir şekilde sesletilmesi koşuluyla, (B dilinde) aktarabilir. (A dilinde) karmaşık olmayan bilgi metinlerinde (broşürler, kitapçıklar, bildirimler ve resmî yazılar, e-postalar vb.) verilen belirli bilgileri (B dilinde) aktarabilir (AOBM, 2021: 99).
Yazı içeriğinde belirli bilgileri aktarma	
B1	(A dilinde) bir toplantıda alınmış, konuyla bağlantılı kararları (B dilinde) yazılı bir rapor hâlinde aktarabilir. (A dilinde) resmî bir yazışmada yer alan önemli noktayı/ noktaları (B dilinde) yazılı olarak aktarabilir (AOBM, 2021: 99).
Veri açıklama (grafikler, şemalar vb.)	
Konuşma veya işaret içeriğinde verileri açıklama	
B2	(A dili metindeki) ilgi alanına giren konular üzerine, karmaşık diyagramlarda, grafiklerde ve diğer görsel olarak düzenlenmiş bilgide yer alan ayrıntılı bilgileri, (B dilinde) güvenilir bir şekilde yorumlayabilir ve betimleyebilir (AOBM, 2021: 102).
B1	(A dili metindeki) ilgi alanına giren diyagramlardaki ayrıntılı bilgileri, sözcüksel boşluklar nedeniyle tereddüt yaşasa veya tam olarak ifade edemese bile (B dilinde) yorumlayabilir ve betimleyebilir. (A dili metindeki) basit diyagramlarda (ör. grafikler, çubuk grafikler) yer alan genel eğilimleri, kimi zaman sözcüksel kısıtlar nedeniyle ifade etmekte sıkıntılar yaşasa bile (B dilinde) yorumlayabilir ve betimleyebilir (AOBM, 2021: 102).
Yazı içeriğinde verileri açıklama	
B2	(A dili metindeki) ilgi alanındaki diyagramlardan ve görsel olarak düzenlenmiş verilerden ayrıntılı bilgileri (B dilinde) yorumlayabilir ve güvenilir bir şekilde yazılı olarak sunabilir (AOBM, 2021: 102).
B1	(A dili metindeki) basit diyagramlarda (grafikler, çubuk grafikler vb.) gösterilen genel eğilimleri, önemli noktaları daha ayrıntılı bir şekilde açıklayarak sözlükten veya başka başvuru malzemelerinden aldığı yardımla (B dilinde) yorumlayabilir ve sunabilir (AOBM, 2021: 102).

Tablo 8. (devam)

Metin İşleme	
Konuşma veya işaret içeriğinde metin işleme	
B2	Uzmanlık alanı da dâhil olmak üzere kişisel ve yakın ilgi alanına ait konularda (A dilinde) uzun ve karmaşık metinlerde yer alan önemli noktaları (B dilinde) özetleyebilir. İlgi duyduğu bir konuda (A dilinde) bir metnin hedef okurunu belirleyebilir ve yazarın amacını, tutumunu ve görüşünü (B dilinde) açıklayabilir (AOBM, 2021: 104).
Yazı içeriğinde metin işleme	
C2	(A dilinde yazılmış) kendi uzmanlık alanı dışında kalan teknik materyalleri, ilgili alanda faaliyet gösteren bir uzman tarafından doğruluğu kontrol edilmek koşuluyla, (B diline) tercüme edebilir (AOBM, 2021: 104).
Yazılı bir metni çevirme	
Not alma (dersler, seminerler, toplantılar vb.)	
C2	Bir toplantıya veya seminere katıldığı sırada, işlenen konu karmaşık ve/veya aşına olmasa bile orada bulunmayan kişiler için güvenilir notlar alabilir (veya toplantı tutanağı tutabilir). Söylenen şeylerdeki çıkarımların ve imaların farkındadır ve fiili olarak kullanılan sözcüklere ek olarak bunlar hakkında da notlar alabilir (AOBM, 2021: 110).
C1	Kendi ilgi alanına giren konulara yönelik bir ders sırasında ayrıntılı not alabilir; sunulan bilgileri o kadar doğru ve aslına sadık bir şekilde kayda geçirir ki notlar başka kişilerin de işine yarar. Aşına olmadığı konularda bile, ders veya seminer sırasında, hangi noktaları not etmesi, hangilerini atlaması gerektiğine karar verebilir. Sunumun normal hızda yapılmış olması koşuluyla, çeşitli sözlü kaynaklardan (ör. dersler, ses kayıtları, resmî tartışma ve münazaralar, röportajlar) gelen karmaşık ve soyut konular hakkındaki uygun, detaylı bilgi ve savları seçebilir (AOBM, 2021: 110).
B2	Aşına olduğu bir konuya dair, açık bir şekilde yapılandırılmış bir dersi anlayabilir ve o andaki ifade ediş biçimine odaklanma eğilimi gösterip bazı bilgileri gözden kaçırma bile kendisine önemli gelen noktalara yönelik notlar alabilir. Kendi ilgi alanında ortaya çıkması olası çoğu meseleye yönelik toplantı ve seminerlerde doğru notlar alabilir (AOBM, 2021: 110).

AOBM'ye (2021) göre, yapabilirlik yaklaşımı 1970'lerin sonra Avrupa Konseyi'nin çalışmalarında dil öğretimine ve öğrenimine aktarılmıştır. Yapabilirlik yaklaşımının içeriği incelendiğinde ise, iş dünyası için ihtiyaç temelli bir dil eğitiminin karşıladığı anlaşılmaktadır. Ancak burada belirli iletişimsel ölçütlere göre öğreticinin değerlendirmesi önem taşımaktadır. Belirtilen durum öğrencilerde derin düşünce becerisi, öz değerlendirme yapma deneyimi şeklinde sıralanabilir. Tablo 8 incelendiğinde, aracılık etkinliklerinin mesleki alanın dil yetkinliklerini yapabilirliğini sağlama noktasında, belirtilen alana yönelik öğretimin B1 düzeyinden itibaren başlatılabileceği düşünülmektedir. Örneğin; Tablo 8'de yer alan bazı aracılık etkinliklerinde C1-C2 (yetkin) düzeyinde dahi mesleki alan özelinde tanımlayıcı olmadığı görülmektedir. Ancak, alan yazındaki bilgiler ışığında düşünüldüğünde not almanın

(dersler, seminerler, toplantılar vb.) mesleki alan özelinde önemli olduğu bilinmektedir. Bu nedenle sadece not alma başlığı altındaki tanımlayıcıların değil tabloda yer alan diğer aracılık etkinlikleri tanımlayıcılarının da B1 düzeyine uyarlanabilir olduğu düşünülmektedir.

Tablo 7 ve 8’de yer alan bilgilerden hareketle, B1 düzeyinden itibaren aracılık etkinlikleriyle öğrenci;

- Meslek alanıyla ilgili A dilindeki metni, B diline konuşma anında genel hatlarıyla aktarabilir.
- Meslek alanıyla ilgili (konferans, toplantı, sempozyum vb.) A dilindeki metni B diline genel hatlarıyla yazılı olarak aktarabilir veya raporlaştırabilir.
- Meslek alanıyla ilgili genel ve temel diyagramlarda ve diğer görsel olarak düzenlenmiş bilgilerde kapsanan A dilindeki noktaları ana hatlarıyla B diline aktarabilir.
- Meslek alanıyla ilgili, akademik ve kişisel ilgi alanına giren konularda iyi düzenlenmiş, karmaşık olmayan A dilindeki metinlerin temel içeriğini yazılı olarak B dilinde özetleyebilir.
- Meslek alanıyla ilgili aşına olduğu konularda A dilinde söylenenlerin anlamını B diline iletebilir.
- Meslek alanıyla ilgili bir dersin, toplantının, sempozyumun vb. notlarını ileride kullanmak üzere alabilir.

AOBM’nin güncellenen etkinliklerinden olan aracılık etkinlikleri, etkileşim etkinliklerinde olduğu gibi iletişimsel gerekçeleri mesleki bağlamda da sağlama noktasında öne çıkan özelliklerden birisidir. Aracılık etkinlikleri incelendiğinde, öğrencinin mesleki alan bağlamında aracılık becerisinin geliştirilmesine B1 düzeyinden itibaren başlanabileceği düşünülmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Türkiye ve Türkiye dışında farklı nedenlerle Türkçe öğrenmek isteyen öğrenciler, genellikle dil öğretim merkezlerinde veya hazırlık sınıflarında, yabancı veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi alanında “genel Türkçe” eğitimi almaktadır. Ancak, bu durum öğrencilerin farklı dil öğrenme ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamaktadır. Bu nedenle belirtilen ihtiyaçların giderilmesi noktasında günümüzde, farklı hedef grupların, özel dil ihtiyaçlarının dikkate alındığı çalışmaların sayısının arttığı gözlemlenmiştir. Özel amaçlı dil öğretimi kapsamında değerlendirilebilecek bu çalışmada ise Avrupa Ortak Başvuru Metninde (AOBM) yer alan, mesleki dil ve alana dair tanımlayıcıların tespitinden hareketle, yabancı dil olarak mesleki Türkçe öğretiminin hangi dil düzeyinden itibaren başlatılması gerektiğine ilişkin bir öneri sunulmuştur.

Alan yazın incelendiğinde genel amaçlar için dil öğretiminde olduğu gibi, mesleki amaçlar için dil öğretiminde de iletişimsel gerekçenin ön planda olduğu tespit edilmiştir (Hutchinson ve Waters, 1987, Dudley-Evans ve St. John, 1998; Johns, 2013). Bu bağlamda mesleki dil öğretiminin temel amacının; bireylerin uzmanı olduğu, aşına olduğu veya ilgi duyduğu alana göre sınırlandırılan iletişim ortamında ve bu alanlarda çalışan (veya çalışmak isteyen) bireyler arasında iletişimi ve anlaşmayı sağlamak olduğu söylenebilir. Türkiye’de mesleki amaçlı dil öğretimi alanında yapılan çalışmalar (Şen, 2015; Çangal ve Başar, 2016; Kurt, 2020; Dursun ve Sallabaş, 2021) incelendiğinde de mesleki dil öğretiminin benzer amaçlar taşıdığı tespit edilmiştir.

AOBM’ye göre, bireyin temel dil becerilerinin yanı sıra iletişimsel becerilerinin de geliştirilmesi gerekmektedir. AOBM’nin dil öğretimi için önerdiği eylem odaklı yaklaşım

modeline göre bireyler toplumda çeşitli görevleri yerine getiren sosyal aktörlerdir. Dil öğretiminde ise sosyal aktörlere, iletişimsel becerilerini günlük hayatlarında kullanabilme becerisi kazandırılması beklenmektedir. Bu bağlamda genel amaçlar için dil öğretiminden tamamen bağımsız düşünülemeyen mesleki amaçlar için dil öğretiminde de iletişimsel beceriyi belirtilen alana taşıyabilmenin ve kullanabilmenin önemli olduğu düşünülmektedir.

AOBM ilk olarak 2001 yılında yayınlanmış, bütüncül ve esnek yapısı gereği akademik çalışmalar sonucu sürekli geliştirilerek metinde bazı güncelleme ve eklemeler yapılmıştır. Bu güncellemelerden birisi de çalışmamızın içerik ve dayanak noktasını oluşturan dört temel iletişim becerisi olan alımlama, üretim, etkileşim, aracılık etkinlikleridir. Çalışmamızın amacı gereği mesleki dil alanıyla ilgili olan tanımlayıcılar ve mesleki dil alanına kazanım olabilecek tanımlayıcılar incelenerek alımlama, üretim, etkileşim, aracılık etkinlikleri bağlamında değerlendirilmeler yapılmıştır. Yapılan değerlendirmelerden hareketle B1 düzeyinden itibaren mesleki dil öğretimi alanı kapsamında şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Alımlama etkinliklerinde öğrenci meslek alanıyla ilgili sunumları, bilgileri, tutum ve davranışları, konuşmaları, yönergeleri, metinleri (rapor, makale, eleştiri vb.) anlayabileceği tespit edilmiştir. Üretim etkinliklerinde öğrencinin meslek alanıyla ilgili düşüncelerini alıcıya aktarabileceği, konuşmalar (toplantı, seminer vb.) yapabileceği, metinler (rapor, eleştiri, makale vb.) yazabileceği, kendi meslek alanından olan bireylere bilgi ve tavsiyeler verebileceği, olası sorunlara karşısında iletişimi sürdürebileceği tespit edilmiştir. Etkileşim etkinliklerinde öğrencinin (etkinliklerin açık ve iyi yapılandırılmış olması koşuluyla) meslek alanıyla ilgili bilgi alışverişinde bulunabileceği, bilgiyi denetleyebileceği veya onarabileceği, tartışmaları takip edebileceği ve tartışmalara katılabileceği, konuyu özetleyebileceği ve değerlendirebileceği, sorulara yanıt verebileceği ve tavsiyede bulunabileceği, resmî yazışmalar (açıklama, şikayet, rapor vb.) yapabileceği, teknolojinin teknik boyutunu kullanabilmek şartıyla çevrim içi ortamlarda bilgi alışverişinde bulunabileceği tespit edilmiştir. Son olarak aracılık etkinliklerinde ise öğrencinin mesleki alanıyla ilgili karmaşık olmayan metinleri hedef dile yazılı olarak aktarabileceği, raporlaştırabileceği, özetleyebileceği, not alabileceği ve alınan notları gerektiğinde kullanabileceği sonucuna varılmıştır.

AOBM’de yer alan tanımlayıcıların değerlendirilmesinden ve alan yazında yer alan mesleki dil öğretimine yönelik çalışmalardan hareketle mesleki amaçlar için dil öğretiminin (aynı zamanda mesleki amaçlar için Türkçe öğretiminin) B1 düzeyinden itibaren başlatılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Alkol, N. ve Deniz, K. (2021). Ortaöğretim kurumlarında mesleki dil öğretim çalışmaları. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 1-26.
- Avrupa Konseyi. (2021). *Diller için Avrupa ortak başvuru metni; öğrenme, öğretme ve değerlendirme, tamamlayıcı cilt*, (çev. MEB Komisyonu). Ankara: Pozitif Matbaa (Orijinal yayın tarihi, 2021).
- Baştürkmen, H. (2006). *Ideas and options in English for specific purposes*. London: Lawrence Erbaum Associates.
- Çangal, Ö. ve Başar, U. (2016). Türkçe öğrenen İranlılar için turizm Türkçesi öğretim programı, terimler sözlüğü ve konuşma kılavuzu denemesi. *Turkish Studies*, 11(3), 707-734.

- Dudley-Evans, T. (1998). An overview of ESP in the 1990s. *The Japan Conference on English for Specific purposes proceedings içinde* (FL 025 575). Eric veri tabanından indirilmiştir. ERIC: ED424775
- Dudley-Evans, T. ve St. John, M. J. (1998). *Developments in English for specific purposes: A Multi-Disciplinary Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Durmuş, M. (2018). Dil öğretiminin temel kavramları üzerine düşünceler: Yabancılara Türkçe öğretimi mi, yabancı dil veya ikinci dil olarak Türkçe öğretimi mi? *Türk Bilig*, 35, 181-190.
- Dursun, A. ve Sallabaş, M. E. (2021). Paydaşların görüşlerine göre sağlık bilimi lisans programı öğrencilerine yönelik yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6 (2), 427-443.
- Ekiz, D. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (4. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Flowerdew, J. ve Peacock, M. (Ed.) (2001). *Research perspectives on English for academic purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gillett, A. J. (1989). Designing an EAP course: English language support for further and higher education. *Journal of Further and Higher Education*, 13(2), 92-104.
- Goldenberg, C. ve Coleman, R. (2010). *Promoting academic achievement among English learners: A guide to the research*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Hoffmann, L. (1984). *Kommunikationsmittel Fachsprache*. Berlin: Akademie-Verlag.
- Hutchinson, T. ve Waters, A. (1987). *English for specific purposes*. Great Britain: Cambridge University Press.
- Johns, A. M. (2013). *The history of English for specific purposes research*. B. Paltridge & S. Starfield. (Ed.), *The handbook of English for specific purposes içinde*, 5-30. Sussex: Wiley Blackwell.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kurt, V. (2020). *Yabancılar için özel amaçlı Türkçe öğretimi, İş Türkçesi*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). *Öğretim programları*. Erişim 1 Mayıs 2022, <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- Möhn, D. ve Pelka, R. (1984). *Fachsprachen: Eine Einführung*. Tübingen: Niemeyer.
- Munby, J. (1978). *Communicative syllabus design*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Richards, J. C. ve Schmidt, R. (2010). *Dictionary of language teaching & applied linguistics*. Harlow: Longman.
- Rincke, K. (2010). Alltagssprache, Fachsprache und ihre besondere Bedeutungen für das Lernen, *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften*, 16, 235-260.
- Roelcke, T. (2010). *Fachsprachen* (3. Baskı). Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Stevens, P. (1977). Special purpose language learning: A perspective. *Language Teaching and Linguistic*, 10, 145-163. Erişim: 01.08.2022, <http://journals.cambridge.org/LTA>

- Şen, E. (2015). *İktisadi ve İdari Bilimler Türkçesinin incelenmesi ve yabancı dil olarak Türkçe Öğretiminde kullanımı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türk Dil Kurumu (TDK). *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. (2022). Erişim: 19 Nisan 2022, <https://sozluk.gov.tr/>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2018). *YTB'den uluslararası öğrencilere akademik Türkçe desteği*. (2018). Erişim: 2 Mayıs 2022, <https://www.ytb.gov.tr/haberler/ytbden-uluslararasi-ogrencilere-akademik-turkce-destegi>
- Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı. (2022). *YTB Uluslararası Öğrenci Hareketliliği*. Erişim: 1 Aralık 2022. <https://www.ytb.gov.tr/uluslararasi-ogrenciler/uluslararasi-ogrenci-hareketliliği>
- Yükseköğretim Kurulu. (2022). *Yükseköğretim bilgi yönetim sistemi*. Erişim: 1 Nisan 2022, <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yükseköğretim Kurulu. (2022). *Mezvuat*. Erişim: 20 Nisan 2022, <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/mevzuat>
- Zwiers, J. (2014). *Building academic language: Meeting common core standards across disciplines, grades 5-12*. San Francisco: CA: Jossey-Bass.